

משנת המוסר

מאצרו של מרן המשיג"ח זצוק"ל

'ואהבו שחרו מוסר'

❖ מה הייתה תנועתו של החידושי הרי"ם כשהאדמו"ר מקונוץ נשק לו ❖ 'הירא את ה' מכבד את השי"ת'

במנחה, היה זה פרשת 'נצבים', הסבא היה הבעל קורא, כשהגיע לפסוק "פן יש בכם שורש פורה ראש ולענה" הדגיש זאת הסבא לעומת אותו התלמיד.

"חַכְמוֹת נְשִׁים בְּנֵתָה בִּיתָה וְאֵלֶּת בִּידְיָה תְהַרְסֶנּוּ" (יד,א)

אצל האיולת אין דבר כזה שהיא לא בונה ולא הורסת, אצלה המצב הוא תמיד של הרס, היא הורסת בידיה את ביתה, על ידי עצה ודעה משובשת, אבל האישה החכמה בבינתה וחריצותה משיגחה על ביתה שיהיה בדרך הישרה. **מה זה ביתה? זה לא הקירות של הבית! אלא היא מרוממת את חיי הבית.** כתוב "לא טוב היות האדם לבדו אעשה עזר כנגדו" האישה מהותה לבוא לעזר. היום לצערנו יש הרבה בחורים שמחכים שנשותיהם יעזרו להם להשתנות לטובה. יש לעיין מה היא החכמה של האישה. הרנ"ו אמר לי, חכמה זה נקרא, שיש שני דרכים לרחם ולהתאכזר, הרחמים זה חכמה והאכזריות זה כעס. חכמה זה נקרא להבין מה היא הדרך הטובה. האישה היא גם חכמה להבין מה הוא הטוב וגם בפועל היא עושה טוב.

חשוב לחפש אשה בעלת מידות טובות, אשה חכמה. במנורת המאור כתוב, שאשה חכמה היא אשה משכלת, לא כי היא בקיאה במתמטיקה, אלא **שיש לה חכמת חיים.** אגב, אחד הדברים שכתובים במנורת המאור, שעל האב להשיא לבנו אשה, כדי שיהיה לבנו יישוב הדעת. לא הבנתי, אם אין לו יישוב הדעת, איך בכלל הוא יכול להקים את ביתו ולהחליט את מי יישא לאשה. בדומה לזה מסופר, על רבי חיים קניבסקי שיעץ לבחור להתחיל בשידוכין, אמר לו אותו בחור, שהוא לא בשל לזה עדיין. שאל אותו רבי חיים: וכי לבנות בית אתה כן בשל?!

"הוֹלֵךְ בְּיִשְׁרוֹ יֵרָא ה' וְיִלְוֶה דַרְכּוֹ בּוֹזְהוֹ" (דב,א)

היראה החשובה מגיעה לאדם מן היושר, והיא **עדיפה על פני היראה מן העונש.** מדוע? כי הירא את ה' מכבד את השי"ת בכך. יראה כזו מקורה בגלל קיום מצות ה' יתברך, ומפני שזכר לרוממותו וגדולתו ולא יוכל עבור פיו. אך מי שמידותיו אינם ישרות, לא יירא לעולם את ה' יתברך יראה גמורה. וזה עצמו ביזוי להקב"ה, כשאינו ירא אותו כראוי. זהו פירוש של רבינו יונה, אך לא נתבאר לפי פירוש זה, מה הכוונה 'הולך בישרו', היה צריך להיות כתוב - הולך ביושר וצ"ע.

בא להוכיח את עצמו בפני קרוביו, שהוא "רשע" ושלא יסתכלו עליו. פעם יכלו לקבל את זה. כתוב "כה תאמר לבית יעקב" - בלשון רכה. "ותגיד לבני ישראל" - דברים קשים כגידין. **היום זה דור שגם הבנים הם בבחינת 'בית יעקב'.** אבל מי שמסוגל לאמירה קשה, ודאי ראוי לנהוג עמו כך.

הרב קלופט סיפר לי: שהסבא מסלובדקא שלח לפני נעילה את הדברי יחזקאל לשאל אותו, מה שם האמא שלו. כשהוא בא אליו אמר לו הרב קלופט הוא עשה אותך רק שליח להולכה, והוא הלך בעצמו לסבא להגיד מה שם אימו. כשבא אליו, הגיב לו הסבא, תיאמת איתי?! הוסיף הרב קלופט, האם אתם חושבים שהקפדנו עליו - **הוספנו אהבה.** גם מסופר על הסבא מסלובדקא שקרא לאחד מהתלמידים לעלות לתורה

לו החידושי הרי"ם: **אני צריך רבי שיקרע קרעים ולא שיתן לי נשיקה.**

עוד מסופר על רבי שלום שבדרון שבתחילת דרכו כשבא להתקרב לפני רבי לייב חסמן הוא הראה את חביבותו, אבל לאחר שרבי לייב קנה את ליבו של רבי שלום, הוא כבר לא שמע ממנו מילה טובה. רבי שלום שבדרון היה גם תלמיד של רבי אלה' לאפיאן, אבל כיון שהוא נהג בו בכבוד גדול, זה לא הספיק לו, **היה חסר לו את הגערות** של רבי לייב חסמן. הגערות של רבי לייב היו נוקבות. מסופר שרבי לייב הוכיח פעם מישהו, הוא התחיל לבכות, מה הוא הגיב, בדמעות כאלו שהתחילו לזלוג עד לרצפה. לסבא מסלובדקא הייתה מנורת נפט, פעם כשנכנסו אליו מקרובים, הוא הוריד אותה, עמעם את האור וצעק: אסור להסתכל בפני אדם רשע. הוא

"חושף שִׁכְטוֹ שׁוֹנָא בְּנוֹ וְאֶהְבּוֹ שְׁחָרוֹ מוֹסֵר" (יג,כד)

בפסוק זה מבאר שלמה המלך ע"ה שהאהב את בנו, בעת השחר, בעת ילדותו שהיא **שחר חיו,** לייסר אותו, הוא מגביל אותו על ידי דיבורים קשים שלא יעשה ככל העולה רוחו. אך לפני שהאב מייסר את בנו, הוא צריך לדעת שיש לבן את הכוח לעמוד בכך. עד לפני לא הרבה שנים גדולי ישראל היו מייסרים בדיבורים נוקבים את הקרובים אליהם.

החידושי הרי"ם היה בתחילה נוסע לרבו האדמו"ר מקונוץ, אחרי שהוא נפטר הוא נסע לגלות. מסופר שבאחד הפעמים כשהיה לפני רבו, התקשה האדמו"ר מקונוץ בשעה שהוא אמר תורה, באיזה מאמר חז"ל או משהו כזה, אז החידושי הרי"ם המציא לו את מה שהיה חסר לו. כתגובה האדמו"ר מקונוץ נשק לו. אמר

להארות והערות
הרב ישראל ארלנר:
ia0527658778@gmail.com

אליבא דהלכתא

נידוני הלכה אקטואלים
לעורר לב המעינים

שהייה קודם התפילה ולאחריה

ולפי הטעם הנזכר בשו"ע, יש לקיים דין זה גם בתפילת מנחה וערבית. ולהדיא כתב כן הרמב"ם (פ"ה ה"ח) וז"ל, 'ובתפילת המנחה מתחיל לקרות תהילה לדוד מיושב ואח"כ עומד ומתפלל תפלת מנחה וכשמשלים נופל על פניו ומתחנן וכו' ויפטר למעשיו. ובתפילת הערב קורא ק"ש ומתפלל מעומד, וכשישלים ישב מעט ויפטר' עכ"ל.

ויש לעיין האם גם בתפילת מוסף יש לשהות מעט לפני, דדלמא היא כהמשך לתפילת שחרית וכבר שהה. ולמעשה אם ננקוט כהפך החיים שמועיל השהייה ע"י אמירת פסו"ד, א"כ כבר מקיימים השהייה ע"י אמירת 'קום פורקן', או בר"ח ע"י אמירת 'אשר' ו'ובא לציון'.

ומהו השיעור השהייה של 'שעה אחת': במ"ב [סק"א] הביא דלמרות שמדברי הרבינו יונה [ל: ד"ה 'חסידים'] משמע שעה ממש. זהו דוקא לחסידים, אולם לשאר העם די לשהות שעה מועטת שהוא כדי הילוך שמונה טפחים.

דישיבה הוא מלשון עכבה ולא ישיבה ממש. ובאליהו רבה [ס"ג צ"ג סק"א] הסתפק אם עמידה בלבד מועיל, דדלמא דברי הב"ח הם רק לגבי דין עיכוב בביהכ"ס. אבל לגבי דין שהייה לפני התפילה יש לישוב בדוקא, עיי"ש.

והאם דין השהייה שלפני התפילה הוא לפני תחילת סדר התפילה או רק לפני שמו"ע. וכן השהייה שלאחר שמו"ע האם היא רק לאחר שמו"ע או לאחר סיום כל התפילה.

בכף החיים [ס"ג צ"ג סוף סק"א] משמע שדין השהייה לפני התפילה מתקיים ע"י אמירת פסוקי דזמרה והשהייה שלאחריה מתקיימת ע"י אמירת אשרי וכו'. וכן משמע ברמב"ם [פ"ה ה"ח]. אבל בערוך השולחן [ס"ד] כתב שאין הכוונה לפני שמו"ע אלא לפני כל סדר התפילה. וענין השהייה, הוא שתיקה והתבוננות בלב. ולדבריו י"ל שה"ה שהייה שאחרי התפילה הכוונה לאחר סיום כל התפילה. ועיין בפמ"ג [א"א סק"א].

איתא בשו"ע [ס"ג צ"ג ס"א] 'שהיה שעה אחת **קודם שיקום להתפלל** כדי שיוכוון לבו למקום. ושעה אחת **אחרי התפילה** שלא תהא נראית עליו כמשאוי שממחר לצאת ממנה'.

וכיצד יש לקיים שהייה זו, האם סגי בעמידה על מקומו, או שיש ענין בישיבה דוקא.

בדברי חמודות [דף ל"ב: אות ל"ז] דייק מדברי השו"ע דמזה שכתב ישיבה קודם 'שיקום' להתפלל, משמע שיש לישוב ואח"כ לקום להתפלל, וטעמו ש"י הישיבה קודם מתיישב יותר בדעתו לכוון. וכן משמע ברמב"ם [תפילה פ"ד הט"ז].

וכבר נמצא כן להדיא בירושלמי [ברכות ריש פ"ה] 'אמר רבי יהושע בן לוי, זה שהוא עומד ומתפלל צריך לישוב שתי ישיבות, אחת עד שלא יתפלל, ואחת משיתפלל'.

אולם בב"ח [ס"ג קנ"א ס"ג] כתב שישביה היא לשון שהייה ואפ"ל בעמידה מועיל,

הוספה לגיליון פרשת מקץ בענין נתינת צדקה לפני התפילה: ראוי לצייין שהרבה גדולים נהגו ליתן צדקה קודם פסו"ד ולא דוקא ב'וברך דוד' כדברי האר"ז"ל, והוא מנהג חשוב.

משנת הלקח

לקח טוב מפרשת השבוע

יעקב אבינו הכין בית מדרש, לשמירה בגלות

הוא ממש שלא כדרך הטבע. נוסף לכך זוכה דורנו לגילויים בתורה בכמות, הן בריבוי בתי מדרשות הן בריבוי ספרים וגילויי כתבי יד, דברים שלא זכו להם בני הדורות שלפנינו. צריכים רק לפקוח עיניים ולגלות את ה"שכינה עמהן", החבויה שהיא השומרת עלינו בגלותנו. והיא מכח חביבותם של ישראל לפני הקב"ה.

אנו מצידנו חייבים לעשות את מירב המאמצים, לנצל את ריבוי אפשרויות עם ריבוי הכלים שבידינו כדי להתקרב אל הקב"ה. אל לנו להסתפק בהבטחה של "שכינה עמהן". גם יעקב אבינו פחד חרף ההבטחה שניתנה לו, מה נענה, אם כן, אנו אחריו?! תפקידנו הוא, איפוא, ליצור את הכלים לכך ע"י לימוד תורה ומוסר - בית מדרש שממנו תצא הוראה. שח"ו לא נהיה מושפעים מהסביבה הן בהשקפה והן באמונה. ונוכל להבחין בין תכלת ללבן. ע"י כך נזכה להידבק ב"שכינה עמהן" ביתר שאת.

ומה אסור, מה אמת ומה שקר. יעקב אבינו הבין שהבחנה נכונה אפשרית, רק ע"י הכלים של "בית תלמוד שמשם תצא הוראה". וע"י כלים אלה, יוכל לזכות לגלות את השכינה גם בגלות מצרים.

אנו נמצאים כיום בגלות הרביעית, בתקופת "עיקבתא דמשיחא". מצד אחד נמצאים אנו בתקופה של הסתר פנים איום! לא קם כדורנו דור אשר רבו בו פורקי עול ומשנאי ה'. המסגרות החיצוניות ששמרו על התורה - נחרבו, שבטים שלימים אפילו שלא למדו תורה, אך העבירו את המצוות מדור לדור - התפקרו והתקלקלו. חילול השם שיש בעולם הוא נורא! זה בנוסף לחילול השם מצד אומות העולם - "למה יאמרו הגויים איה נא אלוקיהם", גם מתוך ה"ערב רב" אשר בתוכנו.

אמנם מאידך רואים גם את גילויי השגחת השי"ת, שהם התגלות של "שכינה עמהן". קיום עם ישראל כיום,

ברם, יעקב לא הסתפק בהבטחות אלו, והכין מראש כלים כדי לשמור את עצמו מסכנת הגלות. מה עשה? מספרת לנו התורה: "ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף להורות לפניו גושנה". וברש"י: "לפניו, קודם שיגיע לשם. ומדרש אגדה, להורות לפניו לתקן לו בית תלמוד שמשם תצא הוראה" (בראשית מז). את זה עשה כדי לשמור על עצמו ועל בני ביתו, בתקופת גלות מצרים. אמנם היתה לו הבטחה מאין כמוה! הקב"ה הבטיחו שלא יצטרך להתעסק עם המצריים, אבל המקום עצמו גורם ועלול להשפיע גם אם לא יהיה לו עסק עם תושבי המקום.

לפיכך, כדי שלא יושפע מעצם הסביבה של טומאת מצרים, ביקש להכין "בית מדרש שמשם תצא הוראה", כי כדי להישמר מהנסיגות נדרשת דעת תורה ברורה. טשטוש המוחות, זוהי הסכנה הגדולה ביותר שעלולים להיות מושפעים מהסביבה. חוסר בהירות בדעת תורה ברורה, להבחין מה מותר

יש ימים מסויימים בשנה, המזכירים לנו שעדיין אנו גלות ועלינו לייחל ולצפות בכל יום לישועה. אמנם מצב הגלות לכשעצמו זועק ומכל צד יש לנו "תזכורות" למכביר, ואין צורך בתזכורת שמביא עמו צום עשרה בטבת, למשל. אולם זהו טבעו של אדם שהשיגרה עושה את שלה, ומתוך ההרגל הוא "נרדם" וזקוק ל"תזכורות" למיניהן.

כאשר אנו מתעוררים ומרעננים את תודעתנו למצב שבו אנו שרויים, עלינו לפעול בשני מישורים. האחד - עצם הציפיה לישועה, וזה כולל גם שפיכת צקון ליבנו בתפילה על הגאולה. לצורך זה כל דבר שבגללו נזכרים, כגון צום עשרה בטבת, מועיל כדי להעיר אותנו מתרדמתנו ולבקש על נפשנו שנזכה לגאולה ולבנין ביהמ"ק במהרה בימינו.

המישור השני שבו אנו חייבים לפעול, הוא - כיצד לשמור על צביונו המיוחד של עם ישראל, ולא לחבל בכרם ישראל על ידי הליכה בדרכי הגויים בכל העניינים אשר אנו עלולים להיות מושפעים מהם. בנושא חשוב זה, אנו זוכים להדרכה מהדרך שבה הכין את עצמו יעקב אבינו, בטרם ירדתו למצרים.

הגר"ח פרידלנדר זצ"ל כותב בספרו "שפתי חיים" (ח"ג עמ' שפח), שאמנם למדנו בדברי חז"ל אודות ההבטחה לשמירה והשגחה מיוחדת על ישראל בתקופת הגלות בכל מצב שהם נמצאים, הבטחה זו צריכה להשפיע חזק באמונה, לראות את גילויי השגחת השי"ת בהסתר הגלות, ולהוסיף ולהידבק ביתר שאת בשכינה. אולם עם זאת עלינו ללמוד מגלות יעקב בירידתו למצרים, כמה השתדלויות צריכים לעשות כדי לזכות להידבק בשכינה.

אמנם יעקב אבינו זכה להבטחה מפורשת שה' ישמור אותו, כמו שנאמר: "אנכי ארד עמך מצרימה". נוסף לכך הוא הובטח גם שלא יהיה לו עסק עם המצריים - "ויוסף ישית ידו על עיניו", ומבאר הספורנו: "לא תצטרך לפקוח עיניך להשיג חפצך, כי יוסף יגיע אליך בזולת השגחתך, ולא תצטרך אתה להתעסק עם המצריים הבלתי ראויים לקרוב אליך" (בראשית מז, ד). אם כן, אחרי הבטחות אלו יכול היה יעקב לרדת בשלוה וביטחון למצרים, שכן יש לו את השמירה מהשי"ת, וגם יש לו הבטחה שלא יהא מושפע מטומאת מצרים.

משנת השי"ר

לקחי הפרשה במשנת הרש"ר הירש

לא אתם

להארות והערות הרב מנחם קלמן: k0548541508@gmail.com

ארץ מצרים, שלשה משרות זו למעלה מזו, והכל למטרת מסובב הסיבות 'למחיה שלחני לפניכם'.

ד: מטרה מקיפה יותר יכולים אנו לראות במכירת יוסף, הן גילה הבורא לאברהם אבינו 'גר יהיה זרעך' והבטיחו בתקומת העם 'ואחרי כן יצאו ברכוש גדול', ולא היו יוצאים בני יעקב מארץ ישראל לולי הרעב ושברו בארץ מצרים, גם לא היו משתקעים בה לולי מלך בה אחיהם.

ה: שומה עלינו להשכיל ולהבין בעיני שכלינו, בכל מעשינו ומעשי הסובבים אותנו, 'לא אתם', אף בדבר שישנה בו בחירה, אף בדבר שהיתה בו הבחירה השגויה, לא אתם, אינכם אלא כלי שרת לתכנית אלוקית, שאת חלקה תוכלו אולי לדעת ולהבין ביום מן הימים, ואת חלקה, אולי לעולם לא.

תחושתכם היא שאתם עשיתם את הקושי הזה, אבל בעיני השכל המבין ומכיר שאין האדם יכול לפגוע בחברו מאומה, כי על אף שמצד הפוגע הייתה שגיאה וחסרון, מצד הבורא המשגיח יש גם בשיגאות אנושיות תכנית אלוקית.

ג: ואכן הבורא המשגיח והמכוון שלח אותי 'לשום לכם שארית בארץ ולהחיות את כל מצרים' לכם לפליטה גדולה! כל מה שראיתם ושמתם בפרנסת והחייאת מצרים, מה שנראה כמהלך עולמי להבראת האומה הגדולה והשלטת, אינו אלא לכם, ולצורך זה גם נמכרתי אני.

'עתה לא אתם שלחתם אותי הנה', על אף שכך נראה במעשה המכירה, 'כי האלוקים' ולשם כך 'וישימיני לאב לפרעה ולאדון לכל ביתו ומשל בכל

א: אם בהישגים אנושיים קשה לאדם להבין כי לא 'כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה', קל וחומר בהאשמה עצמית, אחר שהיה ביד האדם לבחור בטוב, נדמה לו שבחירתו השפיעה רע באופן עצמאי וחלילה ללא כוונת מכוון.

אחי יוסף, כשפגשוהו מלך במצרים, ראו וידעו את התוצאה הטובה שקיבל מהשם 'למחיה שלחני אלקים לפניכם', אך את הדרך הקשה שעבר ראו כמשגה שלהם, שלולי הם לא היה עובר, אשר על כן 'לא יכלו לענות אותו כי נבהלו מפניו'.

ב: אך הוא אמר להם 'אל תעצבו', אל תראו דרך זו כאילו עדיף לה שלא היתה, כדרך שאדם עצב על דבר שאינו חפץ בקיומו. 'ואל יחר בעיניכם', על אף שאפכם חורה באופן טבעי מאחר

דברים לי' בטבת שחל בע"ש | הר' דב סוקולובסקי

זמנית הדהו וקלכו עמו קרי / היו הלוקי וחסור עד החדיש העשידי (מתוך סליחות לי' בטבת)

א. כי אשמרה שבת ב. התקף לב ג. געפילטע פיש ד. אשת חיל

א. כי אשמרה שבת

בפיוט כי אשמרה שבת שנכתב ע"י האבן עזרא נאמר "על כן להתענות בו על פי נבוניו אסור לבד מיום כיפור עונני". והוא דלא כהב"י (ס' תק"ג) שהביא מהאבודרהם שאילו היה חל עשרה בטבת בשבת היה צריך לצום בו, כי נאמר בו בעצם היום זה (יחזקאל כד.) ובדברי הב"י הנ"ל ביאר הגר"ח (סטנסיל אות מד) שכיון שכתוב בעצם היום הזה הרי דביומא תליא מילתא כדן תענית חלום. ולא כשאר תעניות שנקראים ע"ש החודש.

ובפיוט הנ"ל שכתב האבן עזרא משמע שדוקא יו"כ. וכן ברמב"ם (תעניות ה. ה) כ' וז"ל א' מד' ימי הצומות שחל להיות בשבת דוחין אותו לאחר השבת. משמע כהאב"ע, ודלא כהאבודרהם.

וכן להדיא הוא ברש"י (מגילה ה. ד"ה אבל) וז"ל: ...אם חל להיות בשבת מאחריו ליום מחר וכן תשעה באב שחל להיות בשבת והוא הדין לי"ז בתמוז ולעשרה בטבת וכו', ע"כ. הרי שאין לי' בטבת דוחה שבת.

ולגבי הפיוט של האב"ע אפשר דאינו דוקא אלא כיון דבפועל לא חל בשבת על כן תיקן לשון זו.

ב. התקף לב

ביאר מו"ר הגרא"מ קירשנבאום שליט"א ע"פ משל, הנה אדם שקיבל חלילה התקף לב, ולאחמ"כ חלה עוד בעקבות כך, עד שנתדרדר מצבו, ולבסוף לאחר

>>> המשך משנת חכמים מעמ' א'

יהודה ויוסף. וזהו מה שאמדו רז"ל (זה"ק א' קנ"ח) שיוסף שטנו של עשיו, כיון שנא' (עובדיה א') "והיה בית יעקב לאש ובית יוסף ללהבה ובית עשיו לקש" דמשמע שנקבע שיוסף הוא ההמשך של יעקב ועל כן הוא שטנו של עשיו. דזהו שנא' (בראשית מ"ח ה') "אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי", היינו שנחשבים כמו בני, להיותם עיקריים בזרעו.

זהו ענין משיח בן דוד ומשיח בן יוסף, די ש משיח מלאה ומשיח מרחל, וזהו מחלוקת שרשית עד ביאת גוא"צ, וזה

כשמגיע אותו יום של י' בטבת שהתחיל אז למעלה משפט החורבן כמו"כ בכל דור ודור יושבים בי"ד של מעלה וגוזרים החורבן של כל שנה ושנה."

ג. געפילטע פיש

ב' שאלות יש בזה. הא', יש שחשים שאינם מסוגלים לשבור צום כי אם בקפה ובמיני תרגימא ולא בגעפילטע פיש או מושט. ונשאלה השאלה מה עליהם לעשות כדי שיוכלו לשתות קפה בתחילת הסעודה.

והשאלה הב' בענין זה, נשים שקשה עליהם הצום וחפצות לעשות קידוש בטרם יבוא אבי המשפחה באיחור מבית הכנסת לאחר השיעור והתפילה, אם יכולות לקיים קידוש במקום סעודה ע"י אכילת מזונות.

לענין השאלה הראשונה, אמר לי מו"ר הגרא"א הלוי יונגרייז שליט"א דיכול לקדש וליטול ידיו על הפת, ולאכול החלבי הנצרך לו, ולאחמ"כ יפרוס מפה אחרת ולכתחילה ימתין חצי שעה ויקנח פיו ובדיעבד סגי בהדחה, ויקח פת שלא יהיה עם החלבי לסעודת הבשר.

ולענין השאלה הב', אמר שה"ת שליט"א דיכולים בהחלט לקדש על מזונות גם בליל שבת ודוקא לענין שרביעית יין ייחשב כסעודה מחירים בסעודת ליל שבת. אבל לענין מזונות אין להחמיר. והגרי"א דינר שליט"א הביא שכך נהגו ביישיבות סלבודקא וארחות תורה,

שנות מחלה שחל"ח. הנה בכל שנה יציינו בני משפחתו את יום פטירתו, בלימוד משניות ובעלייה לציון וכדו'. אבל לעולם לא יציינו את היום הראשון בו חלה ולקה בהתקף, אף שזה היה תחילת צרותיו.

ואם כן מה מקום יש לציין את יום תחילת המצור על ירושלים הלא זהו כביכול רק התקף הלב שבו התחילה נפילתה של עיר הקודש, וההסבר פשוט וברור, כי אין המשל דומה לנמשל, ואדרבא משול הדבר לחולה שעדיין חי, ועתידי להבריא, אבל בינתיים מחלתו מתגברת מיום ליום, שאז בודאי זוכרים בצער את יום תחילת מחלתו. כי בכל יום הוא נחלה עוד ועוד.

כך ירושלים עודנה חיה ותחיה לעד ואין חורבנה אלא זמני, אבל בינתיים אנו חווים את מחלתה כביכול שנגרמה בעוונותינו, ואף נחשב כאילו נחרבה בימינו, והרי זה חורבן חדש, ובודאי שעלינו לציין יום נמהר זה כדי לשוב ולתקן דרכינו למען תיבנה מחדש.

וכע"ז יש בחת"ס (תורת משה ויקרא דרוש לז' אד) וז"ל: "רק הטעם הוא דמה שהיתה העיר בטירדת המצור שתי שנים ומחצה זו מחמת שבאותו יום ססמך מלך בכל למטה על ירושלים כמו"כ ישבו בי"ד שלמעלה אלו מיימינים ואלו משמאילים עד שגברו המשמאילים ונחרב הבית. והנה אין לך שנה שאין קללתה מרובה מחברה וכל דור שלא נבנה ביהמ"ק בימיו כאילו נחרב בימיו נמצא שבכל שנה ושנה מתחדש חורבן חדש וזהו בכל פעם

מה שאמרו רז"ל (בר"ר פח, א) "ויהי בעת ההיא" (לח, א), ר' שמואל בר נחמן פתה "כי אנכי ידעתי את המחשבות" (ירמיה כט), שבטים היו עסוקים במכירתו של יוסף, ויוסף היה עסוק בשקו ובתעניתו, ראובן היה עסוק בשקו ובתעניתו, ויעקב היה עסוק בשקו ובתעניתו. ויהודה היה עסוק לקחת לו אשה*. והקב"ה היה עוסק, בורא אורו של מלך המשיח."

ולכאורה הוא דבר תמוה. [פעם שאל ר' זושא את אחיו ר' אלימלך מה הביאור במדרש זה, ואמר לו, שיהודה אמר: טעיתי, אם לא אני, לפחות שילדי יצאו

ומלפנים נהגו כן גם ביישיבת כנסת חזקיהו.

אמנם באחת השנים שמו"ר הגר"י ברנדייס היה חתן תורה במאורות, ונשא מדברותיו בקידוש שלאחר התפילה, טען שע"פ הלכה אין ראוי כלל לעשות בליל שבת ויו"ט קידוש על מזונות.

אך כאמור, נהגו העולם ועולם הישיבות לעשות.

ה. אשת חיל

לכאורה אשת החיל של כבודו השבת תעדיף שתשיר לה לאחר הקידוש. וכל חכם יעשה בדת ובמדות טובות.

וסיפר מורנו המשגיח זצוק"ל בשם רבי אייזיק שר שאחד המתחסדים הגיע לביתו ותחת להאיר פנים לזוגתו פצח בשירת 'שלום עליכם' נלהבת ותחושת עליונות וקירבה למלאכי השרת, ולאחמ"כ קידש ונטל ידיו, ושאל לזוגתו מדוע אין היא מגישה לו דגים, ענתה לו זו, שרת בכזו שמחה, ובכוונה כה גדולה קידמת את פני המלאכים, יואילו נא הם להגיש לך את הדגים.

ד' מנת הלקי חושה לי
לענדה / ופתחה שקי
שימחה לי לאתה / ונתגיה
את השפי פאנדך לאתה
/ את נשף השקי כי אתה
גרי

וזהו שינוי הלשון שנא' בין בני האדם לקב"ה "היו עסוקים", "היה עסוק" ואצל הקב"ה אמרו "עוסק, בורא" אורו של מלך המשיח. דהיינו שהכריח את כל הקורות והפעולות שיצא מזה רצונו ית' שכ"א היה עסוק בכוונה אחרת: שבטים עסוקים במכירת יוסף ויעקב ויוסף היו עסוקים באל, וראובן נתעורר לתשובה, ויהודה עסק ליקח לו אשה. ומכל זה הקב"ה מוציא את אורו של משיח, שראשית שורשו נולד אז, וזה נגד כל מחשבותם, אלא שהקב"ה הכריח שמחשבותם יצא מחשבתו בהנהגת הבריהא.

טובים, ומיד עסק בלישא אשה, ור' זושא אמר לו שהפשט בזה, שיהודה אמר. אני טעיתי - אתחיל מחדש, ועל כן התחיל לקיים את כל התורה מתחילה ועסק בכו"ר. והנפק"מ פשוטה היא, שלפי ר' אלימלך, יהודה אמר, אני טעיתי, לפחות הילדים שלי יצאו טובים, ולפי ר' זושא, יהודה אמר, טעיתי - אתחיל מחדש!]

הביאור בזה הוא שהקב"ה אומר, אנכי ידעתי את המחשבות, היינו גם את מחשבות הנבראים וגם את מחשבותיו להנהגת העולם, ומנהיג למעשה את כל המחשבות של בני האדם לפי מחשבותיו.

וזכנו לקבל שבתות מתוך רוב שמחה

מוקד שבת ברכסים לשירותכם - מרפאת סביון רח' סביון 40
שעות פעילות: ליל שבת: 18:00-20:00 | יום שבת: 8:00-12:00 | טל. 04-664-1025

